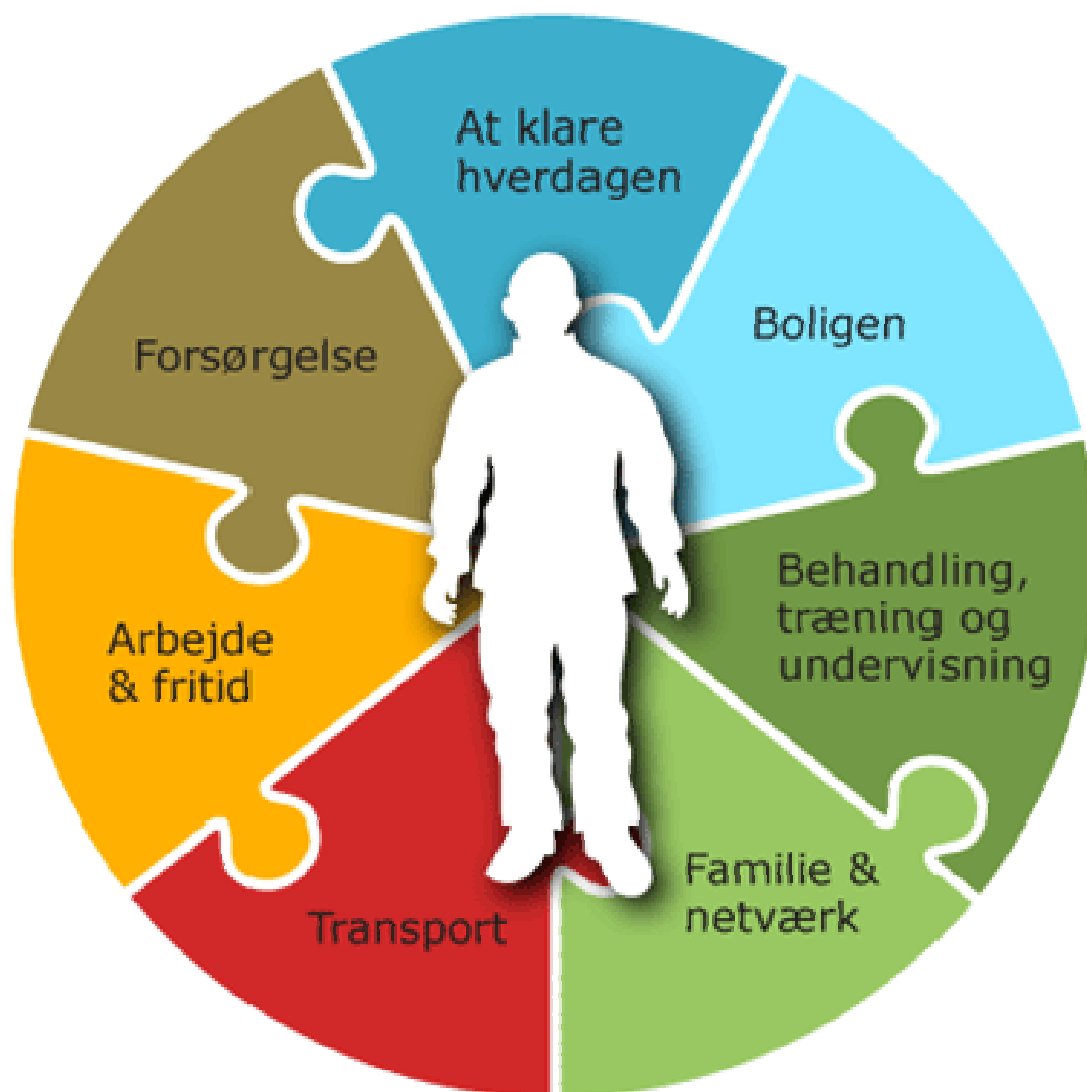

Lemvig Kommune og Region Midtjyllands tilbud til personer med erhvervet hjerneskade

Kilde: www.hjernekasen.dk

Rev. nov. 2016

Lemvig Kommune

Indledning

Hvert år rammes mange mennesker af en hjerneblødning eller en blodprop i hjernen. Det der også kaldes apopleksi.

Dertil kommer voksne, der i forbindelse med en ulykke pådrager sig en hjerneskade eller personer, der får en hjernetumor.

Ved behandling af personer med erhvervet hjerneskade deles behandlingsforløbet typisk op i følgende 4 faser:

Sygehussektoren

Fase 1: Den akutte og livreddende behandling på hospitalet.

Fase 2: Behandling og specialiseret genoptræning på hospitalet.

Socialsektoren

Fase 3: Rehabilitering gennem Rehabteamet med inddragelse af den kommunale ergoterapeut. Foregår på gæsteophold eller i hjemmemiljøet.

Fase 4: Varigt botilbud/ eget hjem med behov for en særlig støttende indsats. ex. hjemmevejleder eller et andet dagtilbud.

Nogle rammes i så let grad, at de efter en tid næsten fungerer som før.
Andre må leve med vedvarende følger efter en hjerneskade.

Informationsmaterialet henvender sig til alle aktører og samarbejdspartnere i et forløb omkring en hjerneskadet borger.

Hensigten med denne oversigt er at få klarhed over, hvem der har hvilke ansvarsområder, at få kendskab til hvilke ressourcer der er at trække på og at informere om de hjælpemuligheder, som findes i Lemvig Kommune samt i Region Midtjylland.

Indholdsfortegnelse

Indledning	Side 2
Indholdsfortegnelse	Side 3-4
Indsatsområde – senhjerneskedede Lemvig Kommune	Side 5-7
Checkliste over sagsbehandlingsområder	Side 8
Sagsbehandling i hjerneskedesager	Side 9
Sagsbehandling	Side 10-12
Genoptræning Rehabiliterings tilbud Lemvig Kommune	Side 13-15
Dag- og botilbud til borgere med senhjerneskeade i Lemvig Kommune <ul style="list-style-type: none"> • Østerbo Nord • Aktivitetshuset Dagsværket • Rom Skole • Borgerskolen • Kær-Huset • Claudis Have 	Side 16-18
Rehabiliterings tilbud Region Midtjylland	Side 19
Botilbud i øvrigt	Side 20
Hjælpemidler	Side 21
Boligændringer	Side 21
Bilstøtte (handicapbil)	Side 21
Psykologhjælp Tilbud til børn af ramte forældre	Side 22
Befordring: <ul style="list-style-type: none"> • Fribefordring • Kørsel til sygehus • Kørsel til diagnostisk undersøgelse på sygehuset • Befordring i.h.t. SL. § 117 • Handicapkørsel i Region Midtjylland • Midttur • DSB-rabatordning • Ledsagekort til DSB • Befordringsfradrag mellem hjem og arbejde. • Kørekort • Parkeringskort 	Side 23-27
Ledsageordning	Side 27-28

Helbredstillæg Personlige tillæg	Side 28-29
Nødvendige merudgifter	Side 29
Medicintilskud – Kronikertilskud – enkelt tilskud	Side 30
Vederlagsfri fysioterapi: (Bassin og ridning)	Side 30
Hjemmehjælp	Side 31
Kontant tilskud	Side 31
Borgerstyret personlig assistance (BPA)	Side 32
Socialpædagogisk bistand/ hjemmevejledning	Side 32
Orlov til pasning af nærtstående med handicap eller alvorlig sygdom	Side 33
Aflastning/ afløsning	Side 33
Plejetillæg	Side 34
Boliger: <ul style="list-style-type: none"> • Handicapvenlige boliger • Plejecentre med plejeboliger 	Side 35
Aktindsigt	Side 35
Bisidder	Side 36
Handicapråd	Side 36
Ankemulighed	Side 36
Foreninger Information og nyttige adresser mv.	Side 37-39
Motoriske følger efter hjerneskade	Side 40
Skjulte følger efter en hjerneskade – Gode råd	Side 41-43

Lemvig Kommunes indsats og organisering på senhjerneskeområdet

Lemvig Kommune har styrket indsatsen på senhjerneskeområdet.

Målet er at yde en sammenhængende og helhedsorienteret indsats for borgere med en erhvervet senhjerneske.

Målgruppen

- Borgere, der i aldersforløbet 18 – 65 år erhverver en hjerneske.
- Hjernesken kan være af let, moderat eller svær grad, hvor der er et behov for en tværsektoriel indsats.
- Der kan være tale om borgere med for eksempel:
  - 1) Relativt pludseligt opståede hjernesker, der kan tidsfæstes, og hvor årsagen kan beskrives, herunder:

Hjernetraumer efter ulykker, fald eller slag mod hovedet, efter apopleksi og operation, aneurisme, hjertestop og selvmordsforsøg.
  - 2) Hastigt fremadskridende neurologisk sygdom med aggressiv progression, og hvor behovet for en tværsektoriel indsats er af akut karakter.

En indgang til kommunen

Alle henvendelser fra borgere eller andre myndigheder sker til teamlederen i myndighedsafdelingen i Handicap & Psykiatri, Dorthe Isaksen, tlf. 96 63 11 90/96 63 11 88/ mail: Dorthel.Isaksen@lemvig.dk

Hjerneskekoordinator

Hjerneskekoordinatorfunktionen i Lemvig Kommune varetages af et tværsektorielt senhjerneskedeteam i samarbejde med særligt uddannede nøglepersoner.

Senhjerneskedeteamets opgaver

- At behandle konkrete personsager.
- At iagttage udviklingen og foretage vidensindsamling til brug for den overordnede planlægning af kommunens tilbud og indsats på området.
- At uddanne og udvikle kompetencer hos relevante aktører i Lemvig Kommune.

Teamet har ansvar for:

At sikre hospitalsregi og andre eksterne professionelle samarbejdspartnere hurtig og let adgang til kommunen. Leder i Myndighedsafdelingen i Handicap & Psykiatri, Dorthe Isaksen er kontaktperson vedrørende nye personsager.

At sikre tilstedeværelse af kontaktperson i udskrivningsmøder fra hospitalsregi jf. sundhedsaftalen - af hensyn til et kontinuerligt og sammenhængende forløb. Kontaktpersonen har ansvaret for at involvere teamet vedr. det videre behandlingsforløb og indsatskoordinering.

At vurdere og fastlægge sammenhængende og helhedsorienterede forløb for borgeren, herunder udarbejdelse af handleplan og foretage visitation til konkret tilbud.

At foretage opfølgning på igangværende forløb / revision af handleplan / afslutning af forløb.

Senhjerneskeamtes sammensætning

Handicap & psykiatrichef Poul Erik Poulsen
Faste medlemmer:
Sundhedschef Grete Bækgaard
Fagchef Bodil Okholm
Leder af Rehabilitering Rikke Lund Jensen
Områdeleder Grethe Jeppesen, Område Øst
Centerleder Tanja Guldhammer, Center for Sociale Tilbud & Kær-huset
Myndighedsleder Dorthe Isaksen, Myndighedsafdelingen

Herudover indkalder teamet efter behov øvrige relevante fagpersoner.

Teamet refererer til en styregruppe, der består af direktøren for Social/Sundhed og Arbejdsmarked og fagcheferne for Ældre og Sundhed og Handicap & Psykiatri.

Teamet er ikke tillagt en selvstændig beslutningskompetence. Beslutningskompetence til at foretage sagsbehandlingsskridt og visitation følger de til enhver tid gældende kompetence-planer.

Teamets møder

Teamet holder ordinære møder hver 2. måned. Teamet indkaldes med kort varsel til ekstraordinære møde i personsager, der ikke kan afvente de ordinære møder.

Fagcheferne for Ældre og Sundhed og Handicap & Psykiatri indkaldes ved behov.

Myndighedsleder Dorthe Isaksen har sekretariatsfunktionen for teamet.

Myndighedsleder Dorthe Isaksen har i personsagerne ansvaret for et sammenhængende og helhedsorienterede forløb for borgeren, herunder ansvaret for udarbejdelse af handleplan og foretage visitation til konkrete tilbud.

Nøglepersoner

Teamet arbejder tæt sammen med et antal nøglepersoner i opgavevaretagelse af hjerne-skadekoordinatorkfunktionen.

Lemvig Kommune har uddannet 4 personer inden for neurofagligviden i opgraderingen af rehabiliteringsindsatsen for borgere med erhvervet hjerneskade samt 1 person i styring af komplekse sager.

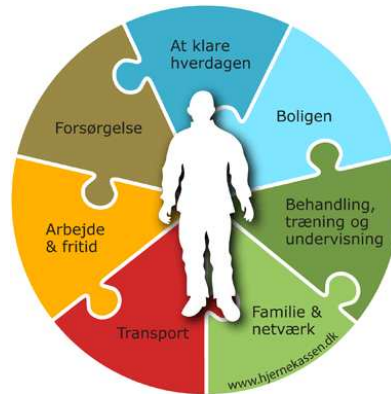
Formålet er at styrke den samlede rehabiliteringsindsats i Lemvig Kommune på senhjerne-skadeområdet. Særligt i komplekse sager og i sager der går på tværs af afdelinger er opgaven at skabe et samlet overblik og koordinering i forhold til borgerens samlede sag.

14. november 2013

Handicap & Psykiatrichef Poul Erik Poulsen

Checkliste over sagsbehandlingsområder:

På hvilke områder har en hjerneskadet borger behov for kommunal støtte?

- ❑ **At klare hverdagen**
Personlig hygiejne, måltider, indkøb, rengøring, daglig økonomi, planlægning af hverdagen, behov for hjælpemidler.
- ❑ **Boligen**
Boligændringer, til - eller ombygning, anden bolig (handicapvenlig bolig, botilbud med specialiseret støtte, midlertidigt botræningstilbud).
- ❑ **Behandling, træning & undervisning**
Fysisk træning, kognitiv træning, træning af sociale færdigheder, undervisning i kompenserende teknikker, krisehjælp (evt. også til pårørende) m.v.
- ❑ **Familie & netværk**
Afdæk både ressourcer og støttebehov: psykologhjælp, orlov, foreninger, pårørendegrupper.
- ❑ **Transport**
Husk at aftale transportmuligheder til diverse aktiviteter, arbejde, behandling m.m.
- ❑ **Arbejde og fritid**
Personlig assistance, mentorordning, specialiseret afprøvning af jobmuligheder, arbejdsprøvning, revalidering, fleksjob, skånejob, handicapdræt, brugerorganisationers tilbud, oplysningsforbunds tilbud, selvhjælpsgrupper.
- ❑ **Forsørgelse**
Løn, sygedagpenge, kontanthjælp, efterløn, social pension herunder førtidspension og folkepension, privat pension eller andet. Evt. dækning af merudgifter, helbrestillæg.

Sagsbehandling i hjerneskadesager

Hjerneskadesager er svære, fordi der er så meget at holde styr på. Der er ofte mange instanser og fagfolk involveret i hjerneskadesager. Og sagens hovedperson er ofte netop blevet skadet på sit overblik og evne til at holde mange bolde i luften på én gang.

Mange borgere kan blive selvhjulpne med en koordineret og sammenhængende rehabiliteringsindsats.

Menneskeligt og økonomisk er der derfor store fordele ved, at kommunen påtager sig at samordne træning og bevillinger til rehabiliteringen både indholds- og tidsmæssigt i den enkelte hjerneskadesag.

Der kan være over 30 kommunale medarbejdere involveret i en hjerneskadesag for at opnå en indsats. Det er en udfordring at få koordineret denne indsats.

Senhjerneskadeteam / sagsbehandler
Behandling og træning Praksislæge, speciallæge, trænende ergoterapeut, kommunal fysioterapeut, privat praktiserende fysioterapeut, speciallærer, logopæd eller talepædagog, socialpædagogisk støtte, synskonsulent, andre, fx. mobility træner
At klare hverdagen i hjemmet Visitor, hjemmehjælper 1 + 2 + 3, hjemmesygeplejerske, hjælpemiddeltherapeut, børnefamilie sagsbehandler
Boligen Boligændrings terapeut, handicaprådgiver, bolig visitor
Arbejde og aktivitet Jobkonsulent, handicaprådgiver, ledsager, visitor til kørselsordninger
Forsørgelse Sygedagpenge sagsbehandler, kontanthjælps sagsbehandler, enkelt ydelses sagsbehandler, revaliderings sagsbehandler, pensions sagsbehandler, merudgiftssagsbehandler
Tværgående konsulent funktioner Lægekonsulent, psykolog, pædagogisk konsulent, kontaktperson på sygehuset, neuropsykologer

Sagsbehandling

Henvendelse fra den syge, dennes familie og samarbejdspartnere sker til sagsbehandler i Handicap & Psykiatri.

Sagsbehandler tilbyder råd og vejledning samt koordinering af tilbud til mennesker som har pådraget sig en hjerneskade - **samt til deres familier og pårørende.**

Sagsbehandlers opgave er så tidligt i forløbet som muligt, at skabe overblik over den aktuelle indsats og sikre samspillet mellem forskellige involverede og sørge for, at der arbejdes frem mod fælles mål. Handicap & Psykiatri's sagsbehandler skal, i samarbejde med sagsbehandlerkolleger i andre relevante afdelinger, samle tråde og skabe overblik i forhold til:

- forsørgelse
- arbejde og fritid
- familie og netværk
- behandling, træning og undervisning
- bolig og hjælpemidler
- at klare hverdagen
- transport
- pleje og omsorg

Målet er at sørge for, at tilbuddet er afpasset den enkeltes særlige behov for derigennem:

- at forebygge at problemer forværres
- at give plads til udviklingsmuligheder
- at forbedre muligheder for livsudfoldelse

Henvendelse

Handicap & Psykiatri
Telefon 96 63 12 00.

Sagsbehandling på beskæftigelsesområdet

Tilbuddene til senhjerneskadede i forhold til beskæftigelse er afhængige af, om funktionsnedsættelsen er under udredelse eller er udredt:

Under udredelse:

Sagsbehandlingen af syge og ledige borgere med erhvervet hjerneskade varetages af Jobcentret på baggrund af gældende sagsbehandlingsregler og ved brug af de tilbud, som Lov om en aktiv Beskæftigelsesindsats giver mulighed for.

Lemvig Kommune har ikke særligt tilrettelagte tilbud til senhjerneskadede i forhold til beskæftigede, men tilbuddene tilpasses den enkelte borger.

Sagsbehandlingen er således målrettet den enkelte borger og skal danne grundlag for en udredning og afdækning af borgerens arbejds- og funktionsevne.

Udredningen foregår på baggrund af:

- Lægeerklæringer
- Speciallægeerklæringer
- Journaloplysninger fra sygehus
- Rundbordssamtaler med deltagelse af borger, arbejdsgiver, borgerens egen læge, fagforening m.fl
- (Delvis) genoptagelse af arbejde
- Virksomhedspraktik – med tilknyttet virksomhedskonsulent, der journaliserer de foretagne observationer
- Arbejdsprøve – med afsluttende rapport, og med tilknyttet virksomhedskonsulent
- Tilknytning af mentor
- Observationer i virksomhedspraktikken/arbejdsprøven med efterfølgende udtalelse, udført af Center for Kommunikation
- Funktionsevnevurdering, udført af interne og eksterne samarbejdspartner, både i borgerens hjem og på arbejds-/praktikpladsen
- Lægekonsulentens vurderinger

På baggrund af de indhentede oplysninger laves en beskrivelse og vurdering af borgerens arbejds- og funktionsevne, herunder en beskrivelse af skånebehov.

Borgeren kan efter udredningen af arbejdssevnen være fuldt arbejdsdygtig – evt. med skånehensyn, være fleksjobberettiget eller være omfattet af reglerne for førtidspension.

Borgeren er udredt og med resterende arbejdsevne:

Beskæftigelsessagsbehandleren i Jobcentret vejleder borgeren om de videre muligheder for at bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet.

Følgende muligheder foreligger:

- Ordinær ansættelse på hidtidig arbejdsplads – evt. med inddragelse af overenskomsternes sociale kapitler
- Ordinær ansættelse på ny arbejdsplads
- Rundbordssamtale
- §56-aftale
- Ansættelse i fleksjob
- Ansættelse i løntilskudsjob efter beskæftigelseslovgivningens regler
- Virksomhedspraktik
- Jobcentrets nøgleperson rådgiver og vejleder på baggrund af beskæftigelsessagsbehandlers udredning borgeren og hidtidige arbejdsplads om betydningen af den erhvervede hjerneskade i forhold til konkrete jobfunktioner
- Virksomhedskonsulent og Jobcentrets nøgleperson rådgiver og vejleder på baggrund af beskæftigelsessagsbehandlers udredning borger og ny arbejdsplads om betydningen af erhvervet hjerneskade i forhold til konkrete arbejdsfunktioner
- Opfølgning på arbejdsforholdet på arbejdspladsen, tilpasset den enkelte situation og i dialog med borger og arbejdsplads

- På baggrund af opfølgningen inddragelse af relevante aktører, eks. vis. Center for Kommunikation (CFK), Herning, Acon, Quick Care m.fl.
- Tilknytning af mentor
- Mulighed for hjælpemidler – mindre arbejdspladsindretning iflg. lovgivningen
- Mulighed for personlig assistance, jf. lovgivningen om handicapkompensation

Tilbud til arbejdspladser om rådgivning og vejledning i forhold til fastholdelse eller ny ansættelse af medarbejder med erhvervet hjerneskade.

Tilbuddene – hidtidig arbejdsplads:

- Rundbordssamtale
- Delvis genoptagelse af arbejdet
- Ordinær ansættelse på deltid
- Ordinær ansættelse med inddragelse af overenskomsternes sociale kapitler
- Fortsat ordinær ansættelse
- §56-aftale
- Ansættelse i fleksjob – evt. efter inddragelse af overenskomsternes sociale kapitler
- Rådgivning og vejledning fra Jobcentrets nøgleperson til borger og arbejdsplads på baggrund af beskæftigelsesrådgiverens udredning om betydningen af den erhvervede hjerneskade i forhold til konkrete jobfunktioner
- Opfølgning på arbejdsforholdet på arbejdspladsen, tilpasset den enkeltes situation og i dialog med borger og arbejdsplads
- Inddragelse af relevante aktører, eks. vis. Center for Kommunikation (CFK), Herning, Acon, Quick Care m.fl. på baggrund af opfølgningen
- Tilknytning af mentor
- Mulighed for hjælpemidler – mindre arbejdspladsindretning iflg. lovgivningen
- Mulighed for personlig assistance, jf. lovgivningen om handicapkompensation

Tilbuddene – ny arbejdsplads:

- Ordinær ansættelse
- Ordinær ansættelse på deltid
- Ordinær ansættelse med inddragelse af overenskomsternes sociale kapitler
- §56- aftale
- Ansættelse i fleksjob
- Ansættelse i løntilskudsjob efter beskæftigelseslovgivningens regler
- Virksomhedspraktik
- Rådgivning og vejledning fra virksomhedskonsulent og/eller Jobcentrets nøgleperson til borger og arbejdsplads på baggrund af beskæftigelsesrådgiverens udredning om betydningen af den erhvervede hjerneskade i forhold til konkrete arbejdsfunktioner
- Opfølgning på arbejdsforholdet på arbejdspladsen, tilpasset den enkeltes situation og i dialog med borger og arbejdsplads
- Inddragelse af relevante aktører, eks. vis. Center for Kommunikation (CFK), Herning, Acon, Quick Care m.fl. på baggrund af opfølgningen
- Tilknytning af mentor
- Mulighed for hjælpemidler – mindre arbejdspladsindretning iflg. lovgivningen
- Mulighed for personlig assistance, jf. lovgivningen om handicapkompensation

Tilbuddene modsvarer de tilbud, borgeren er orienteret om, jf. pkt. 4.1.

Yderligere oplysning om muligheder fås hos Center for Kommunikation, www.cfk@herning.dk, WWW.bmhandicap.dk og i Jobcentrets virksomhedsmappe, som kan rekvireres ved henvendelse til Jobcenter Lemvig – jobcenter.Lemvig@lemvig eller telefon 96631270.

Hvad sker der ved en hjerneskade?

Følgerne af en pludseligt opstået hjerneskade kan være både synlige og usynlige. De fysiske følger er ofte meget synlige i form af lammelser, spasticitet eller epilepsi.
(Se s. 38)

Andre følger er f.eks. kognitive vanskeligheder, ændringer i følelsesmæssige reaktioner og sociale funktioner.

Disse følger er ikke altid lette at få øje på. Men de kan give forskellige grader af handicap i forhold til at indgå i sociale relationer med andre mennesker og til at orientere sig i verden.

(Beskrivelse af synlige og skjulte handicaps – se s. 38-41)

Genoptræning

Genoptræningen på sygehus sker under indlæggelsen (fase 1 og fase 2), og varetages af forskellige faggrupper.

Genoptræningen foregår på sygehuset, hvis lægen vurderer, at træningen er specialiseret. Når lægen vurderer, at træningen ikke længere er specialiseret (almen) er det kommunen, der skal sørge for genoptræning, (jf. Sundhedsloven §140) og der udarbejdes en genoptræningsplan som sendes til Rehab-teamet i Lemvig Kommune.

Personlige, familiemæssige, geografiske faktorer og rehabiliteringspotentialet er afgørende for, hvordan rehabiliteringsforløbet tilrettelægges.

Hvor kan den specialiserede genoptræning foregå?

- Neurologisk afdeling Holstebro,
- Neurorehabiliteringen (N3) på Regionshospitalet i Lemvig
- Neurocenter Hammel

Hvad er rehabilitering?

Rehabilitering er en målrettet og tidsbestemt samarbejdsproces mellem en borger, pårørende og fagfolk. Formålet er, at borgeren, som har eller er i risiko for at få begrænsninger i sin fysiske, psykiske og/eller sociale funktionsevne, opnår et selvstændigt og meningsfuldt liv. Rehabilitering baseres på borgerens hele livssituation og beslutninger, og består af en koordineret, sammenhængende og videns baseret indsats.

Definition fra "Hvidbog om rehabiliteringsbegrebet".

Kommunernes ansvar for genoptræning efter sundhedsloven er én blandt mange kommunale indsatser, som bidrager til en borgers samlede rehabilitering.

Rehabiliteringstilbud i Lemvig Kommune

Forløbsbeskrivelse af senhjerneskedede i rehabiliteringsteamet.

Genoptræningsplan (GOP)

Når en borger udskrives efter et specialiseret genoptræningsforløb, udfærdiges der en genoptræningsplan, som beskriver, hvad der skal arbejdes videre med efter udskrivelsen. Rehab-koordinator laver en faglig vurdering af hvilken indsats, der skal iværksættes. Indsatsen er hovedsagelig tværfaglig, idet der som følge af hjerneskadens ofte også er fysiske udfald i form af lammelser i arm og ben, ansigt og svælg.
(se Motoriske følger efter hjerneskode s. 38)

Mål og handleplan

Rehab-koordinator kontakter de relevante faglige aktører (fysioterapeut – ergoterapeut – talepædagog – sygeplejerske m.fl.), og sørger for, at der bliver afholdt en samtale med den hjerneskedede og de pårørende.

Samtalens formål, er at få lavet mål og handleplan på baggrund af de specifikke skader og følgevirkninger.

Der tages udgangspunkt i den hjerneskededes hverdag og værdier, så tilværelsen får den meningsfuldhed, det er muligt at etablere.

Kognitiv rehabilitering *(skjulte følger efter en hjerneskode – se s. 39-41)*

Den kognitive rehabilitering varetages af en ergoterapeut, der besidder en neuropædagogisk viden, hvilket er en forudsætning for, at der sker en udvikling. Ergoterapeuten indgår i den hjerneskededes hverdagsaktiviteter og kan bl.a. træne struktur, hukommelse, overblik, initiativ, planlægning, koncentration og orienteringsevne.

Pårørende

Familien får indsigt i de problemområder den hjerneskedede har. Rehab-teamet har under hele forløbet, opmærksomhed på familiens mestringsevne, ve og vel.

De støttes og får de nødvendige forklaringer. Endvidere sikrer vi ofte kontakt til hjerneskerådningen. Der afholdes løbende evalueringssamtaler mellem familien og aktørerne.

Fremtid og opfølgning:

Et forløb i rehabiliteringsregi er som regel af tre måneders varighed.

Mod afslutningen samarbejder vi med Handicap & Psykiatri om den fremadrettede støtte. I tilfælde, hvor der bevilges en støtteperson til den hjerneskadede, introduceres støttepersonen af ergoterapeuten og koordinatoren i en kortere eller længere periode, før rehabteamet afslutter helt.

Rehabiliteringsteamet er endvidere meget aktive i forsøget på at finde aktiviteter og indhold i hverdagen ved afslutningen af et forløb.

Koordinator deltager i den fortsatte opfølgning.

Lemvig kommunes rehabiliteringsteam: Henvendelse

Rehab koordinator:

Rikke Lund Jensen

Telefon 96 63 11 83

Træffetid: kl. 8-9.00 og kl. 13-14.00

Dag- og Botilbud til borgere med senhjerneskode i Lemvig Kommune

Østerbo Nord

Skolevænget 3
Nr. Nissum
7620 Lemvig
Telefon 96 64 04 60

Lemvig Kommunes **botilbud** til yngre med senhjerneskode. Målgruppen er personer i alderen 18-65 år med moderat til svær hjerneskode samt til personer med svært fysisk handicap.

Boligerne er egnede til personer, som er afhængige af hjælp til alle almindelige daglige funktionsområder, herunder også for at kunne være involveret i meningsfuld aktivitet og deltagelse i det omgivende samfund.

Henvendelse:

Områdeleder Elsebeth Krarup
Telefon 96 63 19 40

Aktivitetshuset Dagsværket

Industrivej 43
7620 Lemvig.

Aktivitetshuset Dagsværket tilbyder **Aktivitets- og Samværstilbud**, såfremt borgeren har behov eller et ønske om det efter Servicelovens § 104. Vurderingen af behovet for et aktivitets- og samværstilbud baseres på en helhedsvurdering af borgerens livssituation, borgerens egne ønsker, motivation og evne til selv at skabe rammerne for et liv med aktiviteter og samvær.

Aktivitetshuset Dagsværket tilbyder **beskyttet beskæftigelse** til personer under folkepensionsalderen, som på grund af betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, ikke kan opnå eller fastholde beskæftigelse på normale vilkår på arbejdsmarkedet.

Beskyttet beskæftigelse efter Servicelovens § 103. Der kan fastsættes en løn for personer i beskyttet beskæftigelse efter § 103, stk. 1.

Aktivitetshuset Dagsværket tilbyder aktiviteter der er tilrettelagt ud fra den enkeltes ønsker, behov og funktionsniveau, samt stedet muligheder og ressourcer. Nogle aktiviteter tilbydes i bestemte perioder.

Henvendelse kan ske til

Afdelingsleder Helle Rønn Laursen,
Telefon 96 63 16 40
eller
Centerleder Alice Ervolder,
Telefon 96 63 16 02

Livsmod

Rom Skole 12
7620 Lemvig
Aktivitets & samværstilbud

Målgruppe

Unge borgere med nedsat funktionsevne som følge af en svær psykisk eller fysisk lidelse – funktionsnedsættelse - med bopæl i Lemvig Kommune/nabo kommuner. Sent udviklede unge indgår i målgruppen af personer med nedsat funktionsevne på et eller flere områder. Der kan være tale om mere eller mindre specifik eller generel nedsættelse af funktionsevnen, herunder en lettere hjerneskade.

Borgerskolen

Skolegade 12,
7620 Lemvig
Telefon 96 63 19 80
fax: 97 81 19 10
Email: borgerskolen@lemvig.dk
www.borgerskolen-lemvig.dk

Vores hovedformål er personlig afklaring, træning og personlig udvikling. De senhjerneskadede, vi ser som mulig målgruppe, er specielt borgere med erhvervet hjerneskade i kombination med misbrugs og/eller personlighedsforstyrrelsesproblemer. Her er der både mulighed for en kortere afklaring under døgnophold og for dagsaktivitet i en periode (hobby, jordbrug, have, kreativt værksted). Sidstnævnte fordi vi er normeret til 11 dagpladser.

Kær-Huset

Fabjergstad 31, Fabjerg
7620 Lemvig
Telefon 96 84 19 50

Tilbuddet er rettet mod voksne med dobbeltdiagnoser og/eller komplekse problematikker. Der er mulighed for differentierede tilknytninger til Kær-Huset.

Der er tilbud til personer som

- er afhængige af hjælp til alle daglige funktionsområder.
- kan klare sig med bostøtte i egen bolig, når beboeren samtidig spiser og inkluderes i de daglige rutiner på Kær-Huset.

Der er tilbud om:

- ophold under pædagogisk udredning.
- pædagogisk udredning foretaget i egen bolig.

Der er mulighed for at etablere bostøtte teams relateret til egen bolig i særdeles komplekse sager.

Henvendelse kan ske til

Kærhuset på telefon 96 63 19 50

Claudis Have

Østergade 14
7620 Lemvig

Mulighed for beskyttet beskæftigelse i Claudis Have for personer med senhjerneskeade:

Claudis Have er en dobbelt virksomhed i Lemvigs gågade, hvor den forretningsmæssige del består i at drive en økologisk café og butik, og hvor den sociale del består i at skabe og opretholde en rummelig, fleksibel arbejdsplads med strukturerede rammer, så man kan yde en god arbejdsindsats på trods af psykisk sårbarhed, neurologiske vanskeligheder o. lign.

Mulighed for vejlednings- og afklaringsforløb i Claudis Have for personer med senhjerneskeade

Formålet med et vejlednings- og afklaringsforløb i Claudis Have er at afklare, synliggøre og dokumentere ressourcer, begrænsninger og evt. nødvendige hensyn både fysisk og psykisk i en fremtidig ansættelse hvis man er på kontanthjælp, sygedagpenge eller ledighedsydelse, og er uafklaret i forhold til arbejdsmarkedet.

Det kan desuden være et formål herefter at træne specifikke kompetencer i forhold til at kunne bestride et fremtidigt job.

Henvendelse kan ske til

Bente Romby Steensen
Telefon 97 88 83 70

Rehabiliteringstilbud i Region Midtjylland

Hjerneskerådsgivningen, Center for Kommunikation, Herning

Brahmsvej 8
7400 Herning
Telefon 96 28 49 00
Email: cfk@herning.dk
[Hjerneskerådsgivningen](#)

Hjerneskerådsgivningen er et tværfagligt team bestående af afdelingsleder, ergoterapeut, psykolog, socialrådgiver, audiologopæd, speciallærer og sekretær.

Hjerneskerådsgivningen har tilbud til voksne mellem 18 og 65 år, der har fået en let til middelsvær senhjerneskade. Der må ikke være tale om en progredierende lidelse. Borgere og pårørende kan henvende sig til Center for Kommunikation direkte. De fleste senhjerneskadede og deres pårørende får oplysning om tilbuddet gennem hospitaler, sagsbehandlere eller via egen læge.

Hjerneskerådsgivningen tilbyder undervisning, rådgivning og vejledning af hjerneskadede. Kontakt afdelingsleder Birgit Kjølhede Ramsgaard for nærmere oplysninger.

Mail: cfkbr@herning.dk

Vejlefjord Neurocenter

Sanatorievej 26
7140 Stouby
Telefon 76 82 33 33
E-mail: sekretariatet@vejlefjord.dk
[Vejlefjords hjemmeside](#)

Vejlefjord Neurocenter tilbyder international akkrediteret tværfaglig rehabilitering af unge og voksne mennesker, der har pådraget sig let til moderat hjerneskade som følge af f.eks. hjerneblødning, blodprop i hjernen eller ved ulykkestilstande.

Hammel Neurocenter

Voldbyvej 15
8450 Hammel
Telefon 87 62 17 77
www.neurocenter.dk

Regionshospitalet Hammel Neurocenter er et rehabiliteringscenter for mennesker med erhvervet hjerneskade. Rehabiliteringen indebærer genoptræning for at optimere funktionsevne og reducere handicap.

Neurofysioterapien

v/ Birgitte K. Thode & Birte O. Jepsen

Sønderlandsgade 24

7500 Holstebro

Telefon 96 10 20 45

Fax.nr.: 96 10 20 46

nf@neurofys.dk

www.neurofys.dk

NeuroFysioterapien tilbyder individuel og intensiv fysioterapeutisk genoptræning til unge og voksne, med følger efter Apopleksi (blodprop i hjernen eller hjerneblødning), hovedtraumer (trafikulykker, fald m.m.), operationer i hjernen, aneurismer, iltmangel, betændelsestilstande m.m.

Genoptræningen varetages af fysioterapeuter med specialviden indenfor neurologisk fysioterapi, og foregår i et positivt og dynamisk miljø med udgangspunkt i den enkeltes ressourcer.

Klinikken yder også konsulentrådgivning og undervisning af fagpersonale.

Botilbud i øvrigt

Tilbudsportalen:

Formålet med Tilbudsportalen er at styrke overblikket og forbedre planlægningsgrundlaget for tilbud til udsatte børn og unge, handicappede og socialt udsatte.

Tilbudsportalen skal styrke grundlaget for valg af konkrete tilbud til den enkelte borger, og blandt andet være med til at skabe en generel åbenhed og gennemskuelse i de tilbud, der er registreret i portalen.

www.tilbudsportalen.dk

Kommunikationshjælpemidler

Varetages af:

Center for Kommunikation, Herning

Brahmsvej 8

7400 Herning

Telefon 96 28 49 00

Email: cfk@herning.dk

[Hjerneskerådningen](#)

Hjælpemidler

Efter en hjerneskade kan der være behov for hjælpemidler, der kan give mulighed for så selvstændig og normal en tilværelse som muligt.

For at være berettiget til et hjælpemiddel, skal der være tale om varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Hjælpemidlet skal i væsentlig grad kunne lette dagligdagen.

Henvendelse:

Sundhedsafdelingen

Nygade 16

7620 Lemvig

Telefon 96 63 11 74 eller Telefon 96 63 11 77

Træffetid: hverdage mellem kl. 8-9.00 og kl. 12-12.30

Boligændringer

Personer med nedsat funktionsniveau kan få støtte til at få foretaget ændringer i deres bolig, hvis ændringerne er nødvendige og skønnes af kunne afhjælpe eller i betydelig grad formindske de boligmæssige ulemper ved ophold i eget hjem.

Henvendelse:

Ergoterapeuterne i Sundhedsafdelingen

Telefon 96 63 11 74 eller Telefon 96 63 11 77

Telefontid: hverdage mellem kl. 8 – 9.00 og kl. 12 - 12.30

Handicapbil

Hvis man har en varigt nedsat psykisk eller fysisk funktionsevne, kan man søge om støtte til køb af bil. Det er en betingelse, at den nedsatte funktionsevne i væsentlig grad medfører en forringet evne til at færdes, eller at man uden bil afskæres fra at fastholde et arbejde eller gennemføre en uddannelse. Der skal være tale om et betydeligt kørselsbehov.

Henvendelse:

Ergoterapeut i Sundhedsafdelingen

Telefon 96 63 11 78

Telefontid: hverdage mellem kl. 8 – 9.00 og kl. 12 - 12.30

Psykologhjælp

Der kan efter sundhedsloven ydes tilskud til psykologbehandlinger til personer, som f.eks. er ramt af en alvorlig invaliderende sygdom og til disses pårørende. Henvisning til psykologhjælp kan normalt ikke udstedes senere end 6 måneder efter, at den alvorlige sygdom er indtrådt. Henvisning fås hos **egen læge**. Man vælger selv, hvilken psykolog man vil benytte, dog skal psykologen have overenskomst med regionen. En henvisning giver ret til op til 12 konsultationer med tilskud fra regionen.

Henvisning via egen læge.

Yderligere oplysninger: Fortegnelse over psykologer, som er tilmeldt den offentlige sygesikring kan fås hos Dansk Psykolog Forening.

Telefon 35 26 99 55 eller på www.danskpsykologforening.dk

Tilbud til børn, hvis forældre har fået en senhjerneskade:

Hvis du/ I er bekymrede for dine/jeres børns reaktioner i forbindelse med sygdom i familien, er der mulighed for at få råd og vejledning.

Henvendelse til:

Pædagogisk Psykologisk Rådgivning - PPR.

Mail: bfc@lemvig.dk

Telefon 96 63 12 00

Telefontider Børne- og Familiecentret:

kl. 9-15 mandag, tirsdag, onsdag

kl. 9-17 torsdag

kl. 9-13 fredag

Socialrådgiverne:

kl. 9-10 alle hverdage

Center for Kommunikation

Hjerneskaderådgivningen

Brahmsvej 8

7400 Herning

Mail: cfksm@herning.dk

Telefon 96 28 49 00

Befordring

Fribefordring

Pensionister, der er gruppe 1 sikrede i sygesikringen, har ret til befordringsgodtgørelse til nødvendig kørsel til læge og nærmeste speciallæge, hvis udgiften overstiger 25,00 kr. Befordringen skal ske med det efter forholdene billigste forsvarlige befordringsmiddel (tog, bus, egen bil eller taxa).

Ved vurdering af behov for kørsel med taxa, skal der lægges vægt på patientens helbredstilstand, dvs. manglende offentlig transportmulighed giver ikke ret til taxakørsel. Bevilling af kørsel sker ved

henvendelse til

Borgerservice

Telefon 96 63 12 00

Kørsel til hospital

Kørselsgodtgørelse beviliges og udbetales fra hospitalet. Nærmere oplysninger kan indhentes ved

henvendelse til:

Patientbefordringskontoret:

Telefon 70 23 62 48

Kørsel til diagnostisk undersøgelse på sygehus

Befordringsgodtgørelse gives kun til pensionister, hvis helbredet gør det nødvendigt. Der gives kun kørsel til nærmeste undersøgelsessted. Nærmere oplysninger indhentes ved

henvendelse til

Borgerservice

Telefon 96 63 12 00

Befordring i henhold til servicelovens §117

Der kan ydes kørselstilskud til personer, som på grund af varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for individuelle transportmidler. Ved vurdering af behovet for tilskud i de enkelte tilfælde tages der hensyn til, om behovet vil kunne dækkes via trafiksekskabernes kørselsordninger for svært bevægelseshæmmede. Der skal dokumenteres et reelt kørselsbehov.

Henvendelse:

Ydelseskantor/Social Indsats

Elsebet Bilgrav

Telefon 96 63 12 29

Handicapkørsel i Region Midtjylland

Er et tilbud om kollektiv trafik til personer over 18 år, hvor du transporteres med taxa eller handicapvenlige lift busser fra din gadedør til adresser over hele Region Midtjylland.

Ordningen dækker primært kørsel til fritidsaktiviteter, som andre ordninger ikke omfatter.

Betingelser for berettigelse til handicapkørsel:

- Du skal være bevilget et ganghjælpemiddel via Sundhedsafdelingen
- Handicappet må ikke være aldersbetinget

Hvordan søger du om handicapkørsel:

- Du kan få et ansøgningsskema ved henvendelse til Handicap & Psykiatri v/Britta Kristensen. Hvis du visiteres til handicapkørsel får du direkte besked fra Midttrafik med velkomstbrev og pjece om kørselsordningen. Såfremt du ikke visiteres, vil der blive fremsendt afslag på din ansøgning med begrundelse.

Handicapkørsel kan benyttes til følgende formål:

- Besøg hos familie og venner, kørsel til kulturelle aktiviteter, indkøb, kirke, frisør, idrætsaktiviteter, aftenskoleundervisning, besøg på sygehus, optiker, tandlæge, fysioterapi, herunder handicapridning og – svømning, kiropraktor, psykolog, fodterapeut m.fl.

Du kan køre mellem kl. 6.00 og 24.00 (sidste afhentningstidspunkt) på alle ugens 7 dage.

Betaling:

Du betaler selv 3 kr. pr. kørt kilometer, dog minimum 30 kr. pr. vej.

Visiteret medhjælp:

Er du meget dårlig og har brug for en ledsager under kørslen, kan dette også bevilges. Den bevilgede ledsager kører gratis med. Medhjælpen skal være selvhjulpnen, og må ikke selv bruge ganghjælpemidler.

Bestilling:

Kørslen skal bestilles direkte hos Midttrafik på telefon 87 40 83 94.

Bestilling kan ske alle dage fra 8.00 - 20.00 og senest 2 timer før afrejse (der kan rykkes for evt. udebleven vogn frem til kl. 23.00).

Henvendelse

Handicap & Psykiatri

Britta Kristensen

Telefon 96 63 11 90

Yderligere oplysninger kan hentes på www.lemvig.dk - Borger & Erhverv, Ældre & Pension, Handikapkørsel. Mulighed for at ud printe ansøgningsskema.

Midttur

Midttur er en del af den kollektive trafik. Det er kørsel fra dør til dør i gadeniveau, og adskiller sig fra almindelig taxakørsel ved, at du kan køre sammen med andre. Bilen kan derfor køre en mindre omvej, men du betaler altid kun for den direkte vej.

Midttur kan bruges af alle, til f.eks. besøg, fritidsinteresser, læge, indkøb eller andre formål. Turen skal enten have start – eller slutadresse i Region Midtjylland, og I kan maks. være seks personer på samme tur.

Når du bestiller en Midttur, får du oplyst, hvornår du bliver hentet. Al kørsel foregår med taxaer, små busser og kørestolsvogne.

Midttur kører alle dage kl. 6.00-24.00, men ikke 24. og 31. december.

Bestilling

Du bestiller en Midttur ved at ringe til Midttrafik på Telefon 87 40 83 95, alle ugens dage kl.8.00 til 20.00.

Turen skal bestilles senest to timer før ønsket kørselstidspunkt.

Pris: 7 kr. pr. km. Min. 35 kr.

Kørsel udover kommunegrænsen bliver dyrere.

Yderligere oplysninger kan hentes på www.midttrafik.dk, hvor Midttur findes under fanebladet "køreplaner".

DSB-rabatordning

DSB prøver løbende at gøre rejsen for den handicappede mere enkel. Eksempelvis findes der oplysninger om, hvordan man får assistance af DSB's personale på en station og ved en påstigning. Det er også muligt at finde ud af, hvilke tog der har lavgulvsvogne, og hvilke stationer det er muligt at foretage spontane rejser fra.

Yderligere oplysninger kan hentes på www.dsb.dk, handicap service.

Ledsagerkort til DSB

Personer med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne kan søge om et ledsagerkort til DSB. Med ledsagerkortet kan man gratis medtage en ledsager på rejsen. Rejser man alene, betaler man ½ pris. Kortet giver også adgang til at flyve indenrigs til nedsat pris.

Med kortet kan man gratis medtage ledsager ved besøg på en række kulturinstitutioner. Kortet koster p.t. 100 kr. og gælder i 2 år. Fornyelse koster 50 kr. (feb.2011)

Yderligere oplysninger: Ansøgningsskema fås hos Danske Handicaporganisationers Brugerservice på Telefon: 36 75 17 93, se også www.handicap.dk (Brugerservice).

Befordringsfradrag mellem hjem og arbejde

Har man, som følge af et handicap eller kronisk sygdom, særlige udgifter til befordring mellem hjem og arbejdsplads, kan man fratække den del af den normale befordringsudgift, der overstiger bundfradraget på 2000 kr., samt den del af de faktiske udgifter der overstiger den normale befordringsudgift.

Den normale befordringsudgift opgøres som udgiften til billigste offentlige befordringsmiddel. Benytter man egen bil, opgøres den efter de almindelige fradragsregler for befordring. De faktiske udgifter opgøres enten efter dokumentation eller på grundlag af de faste satser for erhvervsmæssig kørsel i egen bil.

Man kan bruge reglerne, selvom man ikke har fået bevilliget en Handicapbil. Der er også fradrag for udgifterne til transporten mellem sommerhus og arbejdssted.

Yderligere oplysninger:

Hos den lokale skattemyndighed.

Kørekort

Udgangspunktet er, at almindeligt kørekort kan udstedes til raske personer med bopæl i Danmark, som er fyldt 18 år, og som har bestået køreprøven. Der er således knyttet en række helbredsmæssige betingelser til udstedelse af kørekort, idet kørekort kun kan udstedes til personer, der er i besiddelse af tilstrækkelig syns- og høreevne samt den fornødne mentale og legemlige førlighed.

Kørekortet gælder derfor ikke, hvis man f.eks. bliver alvorligt syg og pådrager sig skader af en karakter, hvor det må formodes, at man ikke kan køre bil efterfølgende. De kan f.eks. være synsforstyrrelser, fysiske skader som lammelser, kognitive skader i form af nedsat koncentrationsevne, nedsat hukommelse m.v.

I disse tilfælde er det **embedslægen**, der vurderer om og hvornår, man kan bruge sit kørekort igen.

Ved generhvervelse af kørekort skal man have udstedt en lægeattest ved egen læge. På grundlag af oplysningerne i lægeattesten afgør politiet, om ansøgeren opfylder de helbredsmæssige betingelser. Hvis der er tvivl, kan politiet kræve, at der fremskaffes yderligere oplysninger f.eks. fra en speciallæge. Politiet kan også kræve, at der fra Statens Bilinspektion fremskaffes en erklæring eller yderligere oplysninger, samt at man gennemfører en "vejledende helbredsmæssig køretest" til bedømmelse af, om kørekortet kan beholdes, eller eventuelt skal udstedes på særlige vilkår.

For personer med et fysisk handicap, kan der være krav om særlig indretning af bilen, således at den tilpasses føreren. Der findes særlige regler om (gen)erhvervelse af kørekort.

Pjecen: "Må jeg køre bil efter en hjerneskode"? Kan downloades på **Videnscenter for Hjerneskaides hjemmeside**: www.vfhj.dk

Parkeringskort

(tidligere kendt som det blå invalideskilt)

Kortet udstedes efter ansøgning til:

- personer der opfylder betingelserne for støtte til køb af Handicapbil.
- personer der er godkendt til Trafikselskabernes handicapkørsel.
- personer med stærkt reduceret gangdistance, varig nedsættelse af funktionsevnen eller lignende helbredsmæssige forhold, der i væsentlig grad forringer eller vanskeliggør evnen til at færdes, muligheden for at opnå eller fastholde et arbejde, eller til at gennemføre en uddannelse.

Det nye kort er forsynet med foto og underskrift og er således personligt. Det betyder, at kortet følger personen, og at det kan bruges i enhver bil modsat det gamle blå invalideskilt (som fortsat er gyldigt i Danmark), som blev udstedt én bestemt bil. Det nye kort kan bruges overalt i Europa.

Parkeringskortet koster 425 kr. (pris feb.2011)og gælder i 10 år. Fornyelse koster 250 kr.

Yderligere oplysninger:

Fås hos Danske Handicaporganisationers Brugerservice på

Telefon 36 75 17 77

Se også www.handicap.dk/ibs (Brugerservice).

Ledsagerordning

Serviceovens § 97

Hvis man ikke kan færdes på egen hånd uden for hjemmet på grund af en betydeligt og varigt nedsat funktionsevne, kan man få bevilget en ledsageordning. Det er en betingelse, at man er mellem 16 og 67 år, eller at man er visiteret til ordningen ved det fyldte 67. år. Ledsageordningen skal ses som led i bestræbelserne på at øge handicappedes muligheder for selvstændighed og valgfrihed og dermed modvirke isolation.

Ledsageordningen skal derfor bruges til aktiviteter uden for hjemmet.

Ledsageordningen dækker 15 timers ledsagelse om måneden. Modtageren kan efter aftale med kommunen opspare timer inden for en periode på 6 måneder. Alle timer skal dog være brugt inden for 6 måneder, ellers bortfalder de.

Ledsagelse kan ydes af kommunalt ansatte ledsagere, eller man kan selv vælge en person til at udføre opgaven. Personen skal dog godkendes og ansættes af kommunen. Det skal bemærkes, at der normalt ikke kan ske ansættelse af en person, som har meget nær tilknytning til brugeren.

Kommunen kan tilbyde at udbetale et kontant tilskud, hvis man selv ønsker at tilrettelægge ordningen og selv aflønne sin ledsager. Det er frivilligt om man vil benytte tilbuddet.

Personer med en ledsageordning bestemmer selv, hvad de ønsker at blive ledsaget til. Det kan være familiefødselsdage, biografture, møder mv. Ordningen omfatter selve ledsagelsen og de dermed forbundne funktioner f.eks. hjælp til at tage overtøj af og på, til at komme på toilettet, mens man er ude og lignende. Ordningen omfatter ikke praktisk hjælp i hjemmet.

Hvis der er udgifter til ledsageren i forbindelse med en aktivitet f.eks. til en biografbillet og til befordring, kan kommunen dække sandsynliggjorte udgifter med op til 761 kr. årligt.(2010)

Beløbet udbetales efter ansøgning en gang om året. Der er tillige visse begrænsede muligheder for at kommunen kan dække udgifter herudover til lokal befordring og til ledsagerens udgifter ved deltagelse i diverse aktiviteter.

Henvendelse til:

Handicap & Psykiatri

Telefon 96 63 12 00

Lemvig.kommune@lemvig.dk

Helbredstillæg

Personer, som modtager folkepension eller førtidspension efter de gamle regler (tilkendt pension før 1. jan. 2003), kan søge helbredstillæg til udgifter til medicin, tandlæge, fysioterapi, kiropraktor, fodterapi og psykologbehandling, hvis der i forvejen ydes tilskud hertil fra sygesikringen. Det gælder for det meste receptpligtig medicin, almindelig tandbehandling og visse behandlinger ved kiropraktor. Der kan desuden ydes tilskud til briller, aftagelige tandproteser og til fodbehandling, hvor der ikke ydes sygesikringstilskud.

Betingelserne for at få helbredstillæg er, at man ikke har en formue som overstiger 75.500 kr. (2010) For gifte og samlevende er det den samlede formue, der er udgangspunkt for beregningen. Bor man i ejerbolig, skal en eventuel friværdisværdi i boligen ikke medregnes i formuen.

Helbredstillæg er en løbende bevilling, som automatisk bliver fornyet hvert år, hvis man fortsat opfylder betingelserne. Helbredstillægget dækker som hovedregel 85 % af udgifterne. Tillægget nedsættes dog, hvis den personlige tillægsprocent er mindre end 100, og man vil således få dækket mindre af sine udgifter.

Den del af udgifterne, som ikke kan dækkes via helbredstillæg, kan i visse tilfælde søges som Personligt tillæg.

Bemærk: Personer, som modtager pension efter de nye regler (tilkendt pension efter 1. jan. 2003), kan søge tilskud til særlige udgifter efter reglerne om Merudgifter.

Ansøgningskema fås i **Borgerservice**.

Telefon 96 63 12 00

Mail: Borgerservice@lemvig.dk

Eller kan findes på Lemvig Kommunes hjemmeside: www.lemvig.dk under selvbetjening.

Personlige tillæg – supplement til pensionen

Personer som modtager **Folkepension** eller **Førtidspension efter de gamle regler**, kan søge personligt tillæg til dækning af nødvendige og uforudsete udgifter, som man ikke selv har mulighed for at afholde. Personligt tillæg kan udbetales, hvis de økonomiske forhold er særligt vanskelige.

Kommunen skal foretage en konkret og individuel vurdering af pensionistens samlede økonomiske forhold. Personligt tillæg kan ydes som et engangsbeløb eller som en løbende ydelse. Tillægget er en subsidær ydelse og kan kun tilkendes, hvis behovet ikke kan dækkes via anden lovgivning.

Henvendelse:

Ansøgningsskema fås i Borgerservice.

Telefon 96 63 12 00

Mail: Borgerservice@lemvig.dk

Eller kan findes på Lemvig kommunes hjemmeside: www.lemvig.dk
under selvbetjening.

Nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse

Serviceovens § 100

Til personer, mellem 18 og 65 år med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Det vil sige personer med en langvarig lidelse, hvis konsekvenser for den enkelte er af indgribende karakter i den daglige tilværelse og som medfører, at der må sættes ind med ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger.

Merudgifter er nødvendige udgifter ved den daglige livsførelse og som er en direkte følge af den nedsatte funktionsevne. Udgifter til behandling og rengøring dækkes efter anden lovgivning.

Der er bagatelgrænse årligt på kr.6.000.-

Tilskuddet er uafhængigt af indkomst.

Bemærk: Reglen gælder ikke personer, som er tilkendt førtidspension før 01.01.03, med mindre de tillige er bevilget borgerstyret personlig assistance (se side 29).

Henvendelse:

Handicap & Psykiatri

Telefon 96 63 12 00

Medicintilskud

Kronikertilskud:

Personer, som har et længerevarende forbrug af tilskudsberettiget medicin, kan ansøge om kronikertilskud. Det er en betingelse, at forbruget er nødvendigt og lægefagligt velbegrunderet, og at de samlede årlige udgifter skønnes at overstige 16.896 kr. for voksne og 20.830 kr. (2012) for børn under 18 år.

Tilskuddet indebærer, at man højst kan komme til at betale 3.655 kr. (2012) for sit årlige forbrug. Det forudsættes, at man vælger det billigste lægemiddel. Hvis man selv eller egen læge vælger et dyrere middel, kan egenbetalingen blive større.

Er man bevilget kronikertilskud har man ret til at få en ordning med apoteket, så man får fordelt den årlige udgift på 3.655 kr. (2012) ligeligt hver måned, og på denne måde betaler godt 304,58 kr. hver måned.

Enkelttilskud:

I særlige tilfælde kan der ydes tilskud til køb af medicin, der ordineres til en bestemt patient, uanset at medicinen ikke tilhører gruppen af tilskudsberettiget medicin.

Hvis man ønsker at søge kronikertilskud, skal man henvende sig hos egen læge, som kan søge tilskuddet hos Lægemiddelstyrelsen. www.laegemiddelstyrelsen

Vederlagsfri fysioterapi

Personer som har pådraget sig et svært fysisk handicap, kan henvises til vederlagsfri fysioterapibehandling. Tilbuddet omfatter individuel behandling, holdtræning, eller en kombination. Holdtræning tilbydes i form af øvelsesterapi, afspænding, bassintræning eller ridning.

Ved førstegangshenvisning skal fysioterapeuten udarbejde en statusbeskrivelse, som danner grundlag for det videre træningsprogram, herunder om der skal tilbydes holdtræning eller individuel træning.

Det er din læge, der vurderer, om du opfylder betingelserne.

Bl.a. skal din sygdom være optaget på diagnoselisten i Sundhedsstyrelsens retningslinjer. Du skal have et svært fysisk handicap. Fysioterapien vil/ skulle kunne forbedre, vedligeholde eller forhale en forringelse af din funktionsevne og lidelsen skal være varig.

Henvisning:

Ved henvendelse til **egen læge**. Se også: www.sst.dk (Sundhedsstyrelsen)

Hjemmehjælp

Hjemmehjælp er et tilbud, som kommunen skal give til mennesker, som midlertidigt eller varigt af fysiske, psykiske eller sociale grunde ikke selv kan udføre en række opgaver i hjemmet. Hjemmehjælp er gratis.

Der kan gives hjælp til personlig pleje, ved måltider, af - og påklædning og lignende, samt hjælp til praktiske opgaver i hjemmet f.eks. rengøring.

Det er op til kommunen at vurdere, om man er berettiget til hjemmehjælp og i givet fald, hvor meget hjælp, man kan få bevilget. Der skal foretages en konkret individuel vurdering af behovet. Hvis man ønsker hjemmehjælp, kan man rette henvendelse til kommunens visitation. Man vil så få besøg af en **visitor**, der skal vurdere, om man er berettiget til hjemmehjælp og i givet fald, hvor meget hjælp man er berettiget til. Der udarbejdes en skriftlig afgørelse.

Er man berettiget til hjælp i mere end 20 timer om ugen, kan man vælge at få udbetalt et kontant tilskud til en hjælper, som man selv antager/ ansætter. Se nedenstående om kontakt tilskud.

Henvendelse:

Lemvig kommunes Visitation
Sundhedsafdelingen
Telefon 96 63 15 78

Kontant tilskud

Serviceovens § 95 henvender sig som udgangspunkt til personer:

- der er fyldt 18 år med betydeligt og varigt nedsat fysisk og psykisk funktionsevne.
- der har behov for personlig hjælp og pleje og får støtte til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet, på mere end 20 timer om ugen.

Hvis der er behov for sådan en praktisk hjælp på mere end 20 timer om ugen, kan borgeren vælge at få udbetalt et kontant tilskud til hjælp som den pågældende selv antager.

Henvendelse:

Sundhedsafdelingen
Lemvig kommunes Visitation
Telefon 96 63 15 78

Borgerstyret Personlig Assistance (BPA-ordning)

Serviceovens § 96 henvender sig til personer, der har et hjælpebehov, som ikke kan dækkes efter reglerne om hjælp efter § 83 og 84 (hjemmehjælp) og § 97 (ledsagelse) i Serviceoven.

Det er en forudsætning for tildeling af hjælp efter § 96, at du:

- er fyldt 18 år (der er ingen øvre alders-grænse).
- har en betydelig og varigt nedsat fysisk og/eller psykisk funktionsevne.
- har et massivt behov for pleje, overvågning og ledsagelse.
- har massive og sammensatte hjælpebehov.
- har brug for hjælp i og udenfor hjemmet.

Det afhænger altid af en konkret, individuel vurdering, om en person er omfattet af personkredsen, og opfylder betingelserne for en BPA-ordning.

Kommunen skal tilbyde en BPA ordning til borgere med betydeligt og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der har et behov, som gør det nødvendigt at tilbyde denne ganske særlige støtte.

For at få bevilget BPA efter §96 skal du være omfattet af personkredsen og kunne administrere ordningen.

Det betyder at du skal kunne fungere som arbejdsleder for dine hjælpere. Det er en klar betingelse for at få en BPA-bevilling, at du selv kan magte denne rolle.

Arbejdsgiveransvaret og de dermed forbundne opgaver kan du vælge at overdrage til en nærtstående, en forening eller en privat virksomhed, hvis du ikke selv magter eller ønsker at påtage dig dette ansvar.

Henvendelse:

Handicap & Psykiatri
Telefon 96 63 12 00

Socialpædagogisk bistand/ Hjemmevejledning

Serviceovens § 85

Personer med betydelig nedsat funktionsevne eller særlige sociale problemer kan få tilbud om socialpædagogisk bistand.

Begrebet omfatter bl.a. optræning, genoplæring i daglige færdigheder, hjælp til udvikling eller vedligeholdelse af personlige færdigheder og støtte til at kommunikere og indgå i samvær med andre. Som eksempler på hjælpen kan nævnes rådgivning, ledsagelse til fritidsaktiviteter, træning i at klæde sig på, spisetræning, hjælp til at tilrettelægge sin økonomi, støtte ved indkøb og lægebesøg m.m. Personlig omsorg og pleje kan også være en del af tilbuddet.

Tilbuddet gives efter en individuel vurdering af behovet, og kommunen skal løbende foretage opfølgning for at sikre, at tilbuddet passer til modtageren.

Henvendelse:

Handicap & Psykiatri
Telefon 96 63 12 00

Orlov til pasning af nærtstående med handicap eller alvorlig sygdom

Serviceovens § 118

En person med tilknytning til arbejdsmarkedet kan blive ansat i op til 6 måneder for at passe en nærtstående med betydeligt og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse.

Ansættelse sker af kommunen, hvis følgende betingelser er opfyldt:

- at alternativet til pasning i hjemmet er døgnophold uden for hjemmet.
- at plejebehovet svarer til et fuldtidsarbejde.
- at parterne er enige om, at der etableres et pasningsforhold.
- at kommunen vurderer, at der ikke er afgørende hensyn, der taler imod, at det er den pågældende person, der passer den nærtstående.

Lønnen udgør p.t. 20.241 kr. pr. måned (2012) hvortil skal lægges pensionsbidrag. Arbejdsgiveren er forpligtet til at give orlov, hvis man godkendes til ansættelse af kommunen.

Man anses for at være nærtstående, når man er ægtefælle, samlever, barn, forældre, eller hvis man har så tæt tilknytning til vedkommende, at det er nærliggende, at man varetager en sådan pasnings- og omsorgsopgave.

Henvendelse til:

Handicap & Psykiatri
Telefon 96 63 12 00

Aflastning/ afløsning

Serviceovens § 84

Hvis man i hjemmet passer og plejer et familiemedlem med handicap eller alvorlig sygdom, har man ret til at blive aflastet, da det ofte kan være en stor belastning både psykisk og fysisk. Kommunen skal derfor tilbyde afløsning eller aflastning til den, der påtager sig denne opgave. Afløsning foregår i hjemmet, mens aflastning foregår udenfor hjemmet, f.eks. som midlertidigt ophold på et plejehjem, i et bofællesskab eller lignende.

Henvendelse:

Handicap & Psykiatri
Telefon 96 63 12 00

Plejetillæg

Plejetillæg er et særligt tillæg, som kan ydes til personer mellem 18 og 65 år, som modtager **førtidspension efter de gamle regler**, og som på grund af et nedsat funktionsniveau har brug for vedvarende pleje eller tilsyn fra andre.

Det er en betingelse, at det nedsatte funktionsniveau alene skyldes helbredsmæssige forhold. Tillægget tilkendes pensionister, der varigt eller over en længere periode må overvåges konstant eller hjælpes mange gange i døgnet på tidspunkter, som ikke kan forudsiges.

Plejetillæg udbetales som en månedlig skattefri ydelse, som man selv kan disponere over til dækning af behovet. Tillægget bevares ved overgang til folkepension.

Personer, som modtager Førtidspension efter de nye regler, kan søge tilskud til særlige udgifter efter reglerne om Merudgifter.

Henvendelse:

Ydelseskontor/Social Indsats
Elsebet Bilgrav
Telefon 96 63 12 29

Handicapvenlige boliger

I Lemvig kommune er der flere handicapvenlige boliger.
Ansøgningsskema og nærmere information

Henvendelse til:

Sundhedsafdelingen
Susanne Markussen
Telefon 96 63 11 84

Plejecentre med plejeboliger

Lemvig-området:

Plejecentret Solgården og Søparken, Nygade 35, 7620 Lemvig
Telefon 96 63 15 50

Syd-området:

Alparken, Algade 36, Ramme. 7620 Lemvig
Telefon 96 63 19 20

Bækmarksbro Pleje- og Daghjem, Solvangen 2, 7660 Bækmarksbro
Telefon 96 64 50 24

Bøvling Ældrecenter, Tangsøgade 67, 7650 Bøvlingbjerg
Telefon 96 63 19 25

Vest-området:

Klinkby Bo- og Dagcenter, Klinkbyvænget 1, Klinkby, 7620 Lemvig
Telefon 96 63 19 10

Harboøre Omsorgscenter, Søndergade 1, 7673 Harboøre
Telefon 96 63 19 00

Plejhjemmet Hav-Fjord, Vesterhavsgade 164, 7680 Thyborøn
Tlf.nr. 96 63 18 90

Østområdet:

Østerbo, Skolevænget 3, Nr. Nissum. 7620 Lemvig
Telefon 96 63 19 40

Ansøgningskema og nærmere information

Henvendelse til:

Sundhedsafdelingen
Susanne Markussen
Telefon 96 63 11 84

Aktindsigt

Som borger har man ret til at se de breve, erklæringer, beregninger, notater m.m., der ligger i ens sag.

Man kan anmode om af få kopier af sagens akter. Er der tale om mange sagsakter, kan myndighederne kræve, at man gennemlæser akterne hos myndigheden.

En begæring om aktindsigt skal som udgangspunkt afgøres indenfor 7 arbejdsdage. Hvis man ikke får adgang til aktindsigt, kan man klage til Det Sociale Nævn.

Aktindsigt i patientjournal

Der gælder særlige regler for aktindsigt i egen patientjournal. Som udgangspunkt har man ret til oplysninger om helbredstilstand, resultater af undersøgelser og behandlinger, lægeerklæringer, røntgenbilleder m.m. Der kan (undtagelsesvis) gives afslag på aktindsigt. Det kan f.eks. ske, hvis lægen vurderer, at patientens interesse i at kende oplysningerne bør vige for afgørende hensyn til patienten.

Bisidder

Man har ret til at tage en bisidder med, når man skal møde i f.eks. jobcentret. En bisidder er en støtteperson, som man selv vælger. Det kan være en professionel person, en revisor, advokat eller lignende, men vil ofte være en pårørende eller en anden privat person, som man har tillid til.

En privat bisidders opgave er at være "ekstra øre og øjne", således at man selv har mulighed for at holde fast i, hvad der er foregået på mødet, og hvilke beslutninger, der er truffet. Eventuelle udgifter i forbindelse med en bisidders deltagelse i møder betales ikke af myndigheden.

HjerneSagen og Hjerneskadeforeningen har flere steder i landet oprettet en frivillig bisidderfunktion, som man som medlem kan benytte.

Lemvig kommunes Handicapråd

Handicaprådet er et lovpligtigt forum bestående af kommunalbestyrelsesmedlemmer, brugerrepræsentanter og en embedsmand.

Handicaprådet høres vedrørende initiativer, som har betydning for mennesker med handicap.

Formand: Orla Østerby

Ankemulighed

Klage over kommunens afgørelser kan inden for en frist på 4 uger indgives til kommunen, der videresender klagen til

Ankestyrelsen:

Postadresse: Ankestyrelsen, 7998 Statsservice

Mailadresser: ast@ast.dk og sikkermail@ast.dk

Telefon: 33 41 12 00 mandag til fredag klokken 9-15

Henvendelse:

Telefon 72 56 83 00

Mail: midtjylland@statsforvaltning.dk

Foreninger:

Hjernesagen:

Formålet er at formidle kontakt mellem medlemmer og omverdenen, udbrede kendskabet til apopleksi og afasi, fremme behandlings-, undervisnings- og genoptræningsmuligheder og støtte de pårørende.

Af aktiviteter er der foredrag, film, sammenkomster, debat, udflugter o. lign., hvor apopleksiramte og deres familie kan deltage.

Hjernesagen i Holstebro, Struer og Lemvig kommuner

Formand: Mette Jensen, Holstebro

Telefon 97 42 57 79 eller Telefon 51 35 37 36

Hjerneskadeforeningen:

Hjerneskadeforeningen arbejder for skabe og opretholde kontakt mellem pårørende til mennesker med pludseligt opstået hjerneskade. Derudover arbejder vi for, at de hjerneskadede og deres pårørende får den bedst mulige sociale støtte.

Dette støttearbejde sker i samarbejde med professionelle.

Derudover arbejder Hjerneskadeforeningen med indsamling og udbredelse af oplysning om hjerneskadernes natur, de hjerneskaderamtes særlige problemer, behandlings- og genoptræningsmuligheder, hjælpemidler, samt at støtte forebyggende arbejde.

Udover en række nationale tilbud har Hjerneskadeforeningen lokalforeninger over hele landet.

Hjerneskadeforeningen

Brøndby Møllevej 8

2605 Brøndby

Telefon 43 43 24 33

Fax: 43 42 24 30

E-mail: info@hjerneskadeforeningen.dk

PTU Landsforening af Polio-, Trafik og Ulykkesskadede:

PTU arbejder for at forbedre vilkårene for mennesker, der er handicappede som følge af polio eller en ulykke. Det vil sige polioramte, whiplashramte og rygmærskadede samt deres pårørende.

PTU arbejder på at både medlemmer og andre handicappede får samme muligheder som andre. Samtidig støtter PTU forebyggelsen af handicap ved fx trafikikkerhed.

PTU Fjeldhammervej 8

2610 Rødovre

Tlf: 36739000

www.ptu.dk

ptu@ptu.dk

Besøgstjeneste

(obs at personen ikke er for dårlig. Besøgsvener er helt almindelige mennesker – som gør et stykke frivilligt arbejde)

Dansk Røde kors

Kontaktperson for Lemvig afdelingen: (formidler kontakt i hele kommunen)

Jonna Lund

Telefon 97 88 88 97

Besøgstjenesten i Lemvig-Heldum sogne

Besøgskordinator

Meta Bech Houmaa

Telefon 24 60 04 61.

Information/ nyttige adresser

Videnscenter for Hjerneskade

www.vfhj.dk

Videnscenter for bevægelseshandicap

www.vfb.dk

Videnscenter om epilepsi

www.epilepsi.dk

Handicapdrættens videnscenter

www.handivid.dk

Center for Hjerneskade

www.cfh.ku.dk

Hjerneskaderådgivning, Center for kommunikation

www.cfk-herning.dk

HjerneSagen:

Kløverpris vej 10 B, 2650 Hvidovre, Telefon 36 75 30 88

Telefontid: Mandag-torsdag 10-12 og 13-15

Web: www.hjernesagen.dk

HjerneSagen er en privat landsdækkende forening for mennesker ramt af blodprop eller blødning i hjernen, deres pårørende og andre interesserede.

Hjerneskadeforeningen:

Brøndby Møllevej 8, 2605 Brøndby, Telefon 43 43 24 33

Email: info@hjerneskadeforeningen.dk

Web: www.hjsf.dk

Hjerneskadeforeningen er en landsdækkende, uafhængig, brugerstyret interesseorganisation, der arbejder for hjerneskadete ramte familier.

Faglig viden

www.hjernekasen.dk

En værktøjskasse til kommunale medarbejdere om hjerneskadete

Lovgivning

www.social.dk

Den sociale portal

www.retsinfo.dk

Retsinformation

Andet

www.hjerneskadete.dk

Henvender sig til pårørende til en hjerneskadete. Her er der mulighed for at komme i kontakt med andre pårørende til hjerneskadete. Derudover er der samlet informationer, som kan være nyttige, når man pludselig bliver pårørende til en hjerneskadete.

www.dhif.dk

Dansk Handicap Idrætsforbund

www.dukh.dk

Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet

www.spesoc.dk

Styrelsen for specialrådgivning og socialservice (VISO)

www.sundhed.dk

Sundhedsvæsenet

www.borger.dk

Overblik over hele den offentlige sektor

www.godadgang.dk

Om tilgængelige steder, hoteller, badestrande, turistattraktioner m.m.

Motoriske følger efter hjerneskade

Hjerneskader kan give motoriske følger i form af:

Lammelser:

Mange får besvær med at bevæge sig på grund af hel eller delvis lammelse af den ene kropshalvdel.

En skade i venstre hjernehalvdel giver lammelse af højre kropshalvdel – og omvendt.

Som følge af lammelse kan det være svært at bevæge sig rundt i hjemmet, når der fx skal laves mad. Det kan være svært at komme ud, fordi man skal op eller ned ad trappen. Dagligdags gøremål som fx. bilkørsel og skrivning kan volde problemer.

Spasticitet:

Spændingen i muskulaturen i den ene kropshalvdel (også i ansigtet) kan være enten for lav eller for høj. Begge dele gør det svært at styre bevægelser. Spasticitet er en hyppig følgevirkning af en hjerneskade.

Nedsat muskelstyrke:

Muskulaturen har ikke tilstrækkelig kraft og udtrættes hurtigt.

Svimmelhed og balanceproblemer:

Den ramte kan fx. gå usikkert og famlende, så omgivelserne misforstår situationen og tror, at vedkommende er beruset.

Nedsat kondition:

Personen bliver hurtigt stakåndet og kan ikke udholde aktiviteten, fx. at cykle ret længe.

Skjulte følger efter en hjerneskade- Gode råd.

Her er en oversigt over de mest almindelige skjulte følger efter hjerneskader. De skjulte handicap giver tit størst problemer, fordi de netop er usynlige og kan være svære at forstå for omgivelserne

Problemer:	Hvordan viser de sig:	Gode råd:
Træthed	<ul style="list-style-type: none"> ➤ bliver hurtigt træt, både fysisk og mentalt ➤ har lille udholdenhed ➤ mislykkes med opgaver de ellers mestrer 	<ul style="list-style-type: none"> • støt personen i at tilpasse aktiviteter og forventninger til den reelle formåen både på dags- og ugebasis • sørg for hyppige pauser i et aktivitetsforløb og i løbet af dagen • brug evt. ugeskema
Hukommelsesproblemer	<ul style="list-style-type: none"> ➤ glemmer aftaler og navne ➤ har svært ved at modtage og huske instruktion ➤ har problemer ved at fastholde en besked og udføre en handling fx når en støttende person ikke er til stede ➤ har vanskeligt ved selv at tage initiativ til en handling 	<ul style="list-style-type: none"> • brug kalender (evt. elektronisk), dagbog, kommunikationsark, ugeskema eller lign. • indfør og fasthold faste rutiner både på dagsbasis og ugebasis • sørg for at alle hjælpere kender og bruger rutinerne • prøv at fastholde personens opmærksomhed og kontroller forståelsen af fx en besked
Koncentration	<ul style="list-style-type: none"> ➤ taber tråden ➤ rastløs ➤ kan ikke samle sig om en opgave ➤ afledes let ➤ de læste ting fæstner sig ikke 	<ul style="list-style-type: none"> • hold mange små pauser • sørg for ro og afskærm forstyrrende forhold • vigtige samtaler er bedst på tomandshånd • undgå myldretid
Planlægningsproblemer fx problemer med overblik, struktur, rækkefølge	<ul style="list-style-type: none"> ➤ kan ikke overskue et forløb, fx en bestemt handling eller en dags aktiviteter ➤ har problemer med at strukturere handlinger ➤ har intentioner om at udføre en handling, men har ikke overblik over, hvor der skal sættes i gang 	<ul style="list-style-type: none"> • giv støtte til planlægning og prioritering • brug kalenderen • vær opmærksom på træthed og det øgede tidsforbrug • gør én ting ad gangen

Fortsættes næste side

Problemer:	Hvordan viser de sig?	Gode råd.
<p>Problemer med at udføre daglige handlinger fx problemer med at håndtere redskaber og med planlægning af aktiviteter</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ har problemer med at udføre almindelige hensigtsmæssige bevægelser og håndtere redskaber fx i forbindelse med personlig hygiejne og madlavning ➤ bruger redskaber uhensigtsmæssigt ➤ har svært ved at komme i gang med fx at tage tøj på ➤ har problemer med at standse en bevægelse eller med at skifte fra én handling til en anden 	<ul style="list-style-type: none"> • sørg for at indøve faste rutiner • del handlinger op trin-for-trin • sørg for at forenkle omgivelserne, så der er mindst muligt at tage fejl af • læg ting frem i rigtig rækkefølge, fx tøj • tal i korte sætninger med ét budskab ad gangen og et klart ordvalg
<p>Sanseproblemer fx problemer med føle- og lugtesans, genkendelse via sanserne og fortolkning af sanseudtryk</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ kan ikke mærke forskel på varmt og koldt ➤ har problemer med at holde styr på lemmernes orientering, når synet ikke bruges, fx at gå på trappe i dunkel belysning pga forstyrret sans for ledstilling ➤ kan ikke genkende lyde (fx af kogende vand eller en dørklokke) ➤ har problemer med at genkende ting via synet 	<ul style="list-style-type: none"> • undgå situationer, der kan være farlige • prøv at finde andre handlemønstre eller hjælpemidler • prøv at gøre personen opmærksom på at bruge andre sanser end den der er skadet (fx ved at mærke vandets temperatur med den anden hånd)
<p>Orienteringsproblemer fx problemer med at orientere sig i tid, rum og sted</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ har problemer med at bedømme afstande og retninger for en bevægelse, (fx at vurdere afstande i trafikken og dermed bedømme bremselængde) ➤ manglende oplevelse af den ene kropshalvdel og/eller omgivelser i samme side. ➤ har problemer med at finde rundt ➤ har problemer med tidsfornemmelsen ➤ bytter rundt på nat og dag 	<ul style="list-style-type: none"> • støt personen i at gøre én ting ad gangen, del handlingerne op i mindre dele • giv klare instrukser, undgå at bruge ordene højre og venstre • sørg for at opbevare ting systematisk, samme sted hver gang. Brug evt. mærkesedler på skuffer, døre m.v. • skab fysisk kontakt til den ramte side, gør den synlig og aktiv fx ved at have begge arme på bordet eller ved at kontakte personen fra denne side

Fortsættes næste side

Problemer:	Hvordan viser de sig:	Gode råd:
Personlighedsmæssige ændringer følelsesmæssige ændringer, ændret social adfærd, manglende sygdomsindsigt, manglende realitetssans	<ul style="list-style-type: none"> ➤ har svært ved at vurdere egen formåen. Overvurderer fx egne muligheder og ressourcer eller benægter vanskeligheder ➤ virker euforisk ➤ virker ligeglad, apatisk ➤ virker depressiv og/eller angst ➤ har ukontrollerede anfald af gråd eller latter ➤ siger eller gør ting der af andre opleves som stødende eller socialt uacceptable ➤ virker følelsesmæssigt forfladiget 	<ul style="list-style-type: none"> • prøv at fastholde realiteterne over for personen • prøv at være følelsesmæssig neutral • lyt til personen • vær opmærksom på at personlighedsændringerne skyldes hjerneskaden og ikke er udtryk for "ond vilje" • prøv at få aflastning både fysisk og psykisk • søg om nødvendigt professionel hjælp og supervision
Seksuelle problemer	<ul style="list-style-type: none"> ➤ har manglende seksuel lyst ➤ har øget seksuel drift og manglende hæmninger ➤ har lyst, men mistet evnen 	<ul style="list-style-type: none"> • hold det ikke skjult - vær åben og søg eventuelt hjælp • vær opmærksom på risikoadfærd
Sprogvanskeligheder Afasi	<ul style="list-style-type: none"> ➤ har problemer med at udtrykke sig i tale og/eller skrift ➤ har problemer med at forstå ➤ har problemer med at læse ➤ har problemer med at skrive ➤ har problemer med at regne 	<ul style="list-style-type: none"> • brug korte sætninger • vis at du har tid til at lytte • få og giv tilbagemelding på, om noget er forstået – evt. ved at omformulere det sagte • brug kropssprog og mimik - det fremmer forståelsen • brug eventuelt alternative kommunikations-former, fx ved at tegne og skrive
Andre kommunikationsproblemer	<ul style="list-style-type: none"> ➤ har svært ved at forstå abstrakt sprog, ironi, billedsprog, humor ➤ har svært ved at forstå og tolke andres mimik og kropssprog ➤ mangler mimik og kropssprog ➤ har en monoton stemmeføring og langsomt eller hurtigt tale tempo ➤ taler længe og meget, gentager sig selv 	<ul style="list-style-type: none"> • vær konkret, undgå abstrakt sprog, billedsprog m.v. • tal klart og tydeligt • udtryk følelser i ord og ikke i kropssprog • aftal evt. et signal fx en håndbevægelse der markerer at personen fx taler for meget